

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

พระราชบัญญัติ

พรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๔๘๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้

โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
พรการเมือง พ.ศ. ๒๔๘๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่
ห้าร้อยคนขึ้นไป หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่สิบคน
ขึ้นไป ย่อมตั้งพรการเมืองได้โดยจดทะเบียนต่อสำนักงาน
ปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๔ คำขอจดทะเบียนต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อของพรการเมือง

(๒) กำหนดนโยบายของพรการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรการเมือง

(๔) ชื่อของหัวหน้าและเลขาธิการพรการเมือง

(๕) ลายมือชื่อของผู้ตั้งพรการเมือง

ให้ส่งข้อบังคับว่าด้วยวิธีการจัดการพรการเมืองไปกับ
คำขอจดทะเบียนด้วยสามฉบับ

มาตรา ๕ พรการเมืองย่อมตั้งสาขาได้โดยแจ้งที่ตั้ง
สำนักงานสาขาต่อสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

มาตรา ๖ สมาชิกของพรรคการเมืองต้องมีสัญชาติไทย

มาตรา ๗ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในรายการดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๔ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมีการเลิกพรรคการเมือง ... ให้นำข้อความที่เปลี่ยนแปลงหรือการเลิกพรรคการเมืองนั้นไปจดทะเบียนภายในสามสิบวัน

ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับว่าด้วยวิธีจัดการพรรคการเมือง ให้ส่งข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย สามฉบับ

มาตรา ๘ เมื่อสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ได้รับคำขอจดทะเบียนตามความในมาตรา ๔ หรือมาตรา ๗ ถ้ากำหนดนโยบายหรือข้อความที่เปลี่ยนแปลงกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับว่าด้วยวิธีจัดการพรรคการเมืองหรือข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๘๕ หรือบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้รับจดทะเบียนโดยพลัน ทั้งนี้ต้องแจ้ง

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

ให้ผู้ขอเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองทราบเป็นหนังสือภายใน
กำหนดเจ็ดวันนับแต่วันขอจดทะเบียน

มาตรา ๕ ในกรณีที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง
มหาดไทย ไม่ยอมจดทะเบียน ผู้จดทะเบียนมีสิทธิยื่นคำ
ร้องขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดว่าการ ไม่ยอมจดทะเบียน
เป็นไปโดยมิชอบด้วยมาตรา ๔ และขอให้สั่งให้จดทะเบียน

คำร้องขอดังกล่าวในวรรคแรกให้ยื่นต่อศาลแพ่ง เมื่อ
ศาลแพ่งได้รับคำร้องขอดังกล่าว ให้ดำเนินการพิจารณาตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยมิชักช้า แล้วให้
รับส่งสำนวนและความเห็นไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดแล้ว ให้ส่งสำเนา
คำวินิจฉัยชี้ขาดไปให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง
มหาดไทย ปฏิบัติ

การดำเนินการคดีตามความในมาตรานี้ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง
มหาดไทย ได้จดทะเบียนพรรคการเมือง ราชการที่เปลี่ยนแปลงหรือการเลิกพรรคการเมือง ให้ประกาศข้อความนั้นใน
ราชกิจจานุเบกษา

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๕๘

มาตรา ๑๑ พรรคการเมืองที่ได้จัดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะมีสิทธิดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและกิจการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองแล้ว ให้มีสิทธิเฉพาะดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) สิทธิที่จะรับเงินค่าบำรุงจากสมาชิกเป็นรายเดือนไม่เกินเดือนละหนึ่งร้อยบาท หรือครั้งเดียวไม่เกินห้าพันบาท และค่าธรรมเนียมอื่นซึ่งเก็บครั้งเดียวไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(๒) สิทธิที่จะรับเงินและทรัพย์สินซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งอุทิศให้

(๓) สิทธิที่จะได้มาซึ่งสถานที่สำหรับตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขา และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๒ พรรคการเมืองที่ได้จัดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ อาจเป็นโจทก์ เป็นจำเลย หรือดำเนินคดีอย่างอื่นในศาล ในนามของพรรคการเมืองในทางแพ่งได้ และเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

มาตรา ๑๓ พรรคการเมืองใด

(๑) กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๘๕

(๒) กระทำการฝ่าฝืนบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) ละเว้นไม่จดทะเบียนให้ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(๔) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑

พนักงานอัยการจะร้องต่อศาลขอให้สั่งให้เพิกถอนการจดทะเบียนพรรคการเมืองนั้นเสียก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าพรรคการเมืองกระทำการดังกล่าวใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ให้ศาลสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนพรรคการเมืองนั้นเสีย

ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ประกาศการเพิกถอนการจดทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรานี้ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๔ ให้ถือว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือเลขาธิการพรรคการเมืองเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

มาตรา ๑๕ ในกรณีเลิกพรกการเมือง หรือพรกการเมือง ถูกเพิกถอนการจดทะเบียน ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีอำนาจชำระบัญชีและสินทรัพย์ที่เหลือนั้น ให้โอน ไปให้แก่ องค์การสาธารณกุศลตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับว่าด้วยวิธีการ ของพรกการเมือง หรือถ้าไม่ได้ระบุไว้ ก็ให้สินทรัพย์ที่เหลือ นั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๑๖ บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยผู้ใด ให้เงินหรือ ทรัพย์สินแก่พรกการเมืองก็ดี สมัครเข้าเป็นสมาชิกของ พรกการเมืองก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่ง หกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และ ให้ศาลสั่งให้ริบเงินหรือทรัพย์สินนั้นด้วย

มาตรา ๑๗ บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสมาคมไม่ใช้ บังคับแก่พรกการเมืองซึ่ง ได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราช บัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

หมายเหตุ:— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๒๖ ได้ให้เสรีภาพ บริบูรณ์ในการตั้งพรรคการเมืองภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย แต่กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองยังไม่มี จึงเป็นการสมควรที่จะมีกฎหมาย ว่าด้วยพรรคการเมืองขึ้น เพื่อให้การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นไปอย่างมี ระเบียบเรียบร้อย และให้มีความมั่นใจแก่ผู้ที่ใช้เสรีภาพในการตั้งพรรค การเมืองด้วย โดยมีให้คงหวาดเกรงว่าจะได้มีการนำกฎหมายว่าด้วย ฉบับนี้มาใช้บังคับแก่พรรคการเมือง